

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite LVM:n lausuntopyyntö 22.2.2018 (LVM/1770/03/2016)
Hänvisning

Asia Ympäristöministeriön lausunto täydennetystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi
Ärende maantielain muuttamisesta

Yleiset huomiot esityksestä

Ympäristöministeriön mielestä esityksen tavoitteet ja ehdotukset ovat kannatettavia. Liikenneverkon ja sen kehittämisen valtakunnallinen yhtenäisyys on tärkeää myös alueidenkäytön suunnittelun ja kehittämisen kannalta. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että tieverkon omistajuus säilyy valtiolla, ja valtiolle annetaan lainsäädännössä riittävät välineet omaisuuden hallintaan ja kehittämiseen.

Ympäristöministeriön mielestä on hyvä, että myös liikennejärjestelmätason suunnittelu saa vahvemman aseman lain tasolla. Hallituksen esitys koskee liikennejärjestelmäsunnittelua valtakunnan ja maakunnan tasolla. Myös kaupunkiseuduilla tapahtuva liikennejärjestelmäsunnittelu on jatkosakin tärkeää niin liikennejärjestelmän kestävä kehittäminen kuin maankäytön, asumisen, liikenteen sekä palvelujen ja elinkeinojen yhteensovittamisen kannalta. Kaupunkiseuduilla tapahtuvan liikennejärjestelmä- ja MAL-suunnittelun muodoista ja sisällöstä ei ympäristöministeriön mielestä ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla, mihin lain valmistelussakin on päädytty.

Tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa ja kunnossapitoa sekä valvontaa koskevan sääntelyn kehittäminen (4, 13, 13 a, 15 o, 33, 100 b §:t)

Hallituksen esityksen 4 §:ssä on tarkennettu runkoverkkoja koskevaa päätöksentekomenettelyä sekä 13 a §:ssä avattu runkoverkon palvelutason määrittelyä. Runkoverkolla pyrittäisiin esityksen mukaan turvaamaan korkea palvelutaso erityisesti pitkämatkaiselle liikenteelle. Ympäristöministeriön mielestä runkoverkkojen osalta on tarpeen ottaa huomioon myös niihin mahdollisesti kuuluvien mutta keskeisesti yhdyskuntarakenteessa sijaitsevien väyläosuuksien merkitys kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän ja maankäytön muodostaman kokonaisuuden toimivuudelle. Erityisesti suurimpien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmien toimivuus on valtakunnallisesti merkittävä tavoite, ja siinä yhteydessä väylien roolia on ajateltava myös maankäytön kehittämistarpeiden näkökulmasta. Seudullisen liikenteen – myös joukkoliikenteen - ja pitkämatkaisen liikenteen tarpeiden yhteensovittaminen vaatii tarkempaa pohdintaa ainakin 4 §:ssä tarkoitettua liikenne- ja viestintäministeriön asetusta valmisteltaessa.

13 §:ää on täydennetyssä HE-luonnoksessa selkeytetty aiempaan verrattuna. Ympäristöministeriön mielestä on hyvä, että alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuus on sisällytetty mukaan maantieverkon kehittämistä koskeviin edistettäviin asioihin.

Liikennetehtävien kokonaisuus maakuntauudistuksessa

HE-luonnoksen luvun 1 a mukaiset liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat pykälät ja niiden perustelut ovat jatkovalmistelussa täsmentyneet ja selkiytyneet. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että – kuten 15 b §:n perusteluissa on todettu – liikennejärjestelmäsuunnitteluun ei luoda tiukan hierarkkista järjestelmää, vaan liikennejärjestelmäsuunnittelun ja -suunnitelmien vuorovaikutus perustuu suunnitelmien keskinäiseen työnjakoon, niitä laativien viranomaisten yhteistyöhön ja valtakunnallisten, maakunnallisten ja seutu- tai kuntakohtaisten tarpeiden sekä tavoitteiden yhteensovittamiseen. 15 b §:n yksityiskohtaisten perusteluiden ensimmäinen kappale kuuluisikin paremmin liikennejärjestelmäsuunnittelua koskeviin yleisperusteluihin ja 15 a §:n yhteyteen.

Luku 1 b sisältää tiukan ohjausjärjestelmän valtion ja maakunnan väliseen tienpitoa koskevaan yhteistyöhön ja sopimiseen. Ympäristöministeriö katsoo, että tämä on tarpeen mm. resurssien tehokkaan ja kestäväen käytön varmistamiseksi.

Maantien suunnittelua käsittelevään 2 lukuun tehdyt hankearviointia ja suunnitteluperusteita koskevat lisäykset lakiin ovat kannatettavia. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että suunnitteluperusteissa voitaisiin käsitellä myös linjaus- tai reunaehtotyyppisiä kysymyksiä, jotka liittyvät liikenneväylän yhteensovittamiseen maankäytön kanssa sekä väylän rakentamisen ja sen liikenteen haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen. Tätä näkökulmaa on käsitelty HE:n ympäristövaikutusten arvioinnissa, mutta ympäristöministeriö katsoo, että sen tulisi näkyä myös suunnitteluperusteita käsittelevissä yleisissä ja yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ratalaki

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ratalain muutoksia. Perusteluista jää vaikutelma, että muutokset olisivat lähinnä teknisiä. Ympäristöministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota erityisesti eri viranomaisten rooliin liittyen radan suunnittelun ja alueidenkäytön suunnittelun osalta.

Ratalain 10 § 3 mom. ehdotetaan muutettavaksi siten, että rata voidaan suunnitella ilman kaavaa, mikäli sen suhde muuhun alueidenkäyttöön voidaan riittävästi selvittää yhdessä liikenneviranomaisten, maakunnan, Valtion lupa- ja valvontaviraston (LUOVA) ja kunnan kanssa. Ympäristöministeriön mielestä LUOVA:n sisällyttämiselle tähän kohtaan on perusteet. Ympäristöministeriö huomauttaa kuitenkin, että tämänhetkisen LUOVA:n tehtäviä koskevan valmistelutilanteen mukaan LUOVA:lle ei olisi tulossa alueidenkäytön tehtäviä. LUOVA siis katsoisi radan suunnittelua vain sille laissa erityisesti säädettyjen tehtävien kautta. Näihin kuuluu mm. luonnonsuojelu. Maantielain vastaavassa 17 §:ssä LUOVA:a ei ole mainittu. Perusteluista ei ilmene, miksi maantien ja radan suunnittelua koskevat säännökset eroavat tässä suhteessa toisistaan.

10 § 4 mom. ehdotetaan muutettavaksi siten, että radan yleissuunnitelma voitaisiin hyväksyä vastoin asemakaavaa, mikäli kunta ja maakunta sitä puoltavat. Maakunnille ei kuitenkaan ole tulossa sellaista kuntien alueidenkäytön ohjaus- ja valvontatehtävää, mikä ELY-keskuksilla oli aiemmin. Ympäristöministeriön mielestä on syytä vielä harkita, onko laissa tarpeen edellyttää maakunnan puolta kunnan puollon lisäksi näissä tapauksissa. Ratkaisua on syytä avata perusteluissa tämänhetkistä ehdotusta tarkemmin.

Muita huomioita

12 §:ssä säädetään maantien käyttö maksuttomaksi. Ympäristöministeriö katsoo edelleen, että jo tässä vaiheessa tulisi varautua liikenteen hinnoittelun käyttöönottoon mm. päästötavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi kaupunkiseuduilla mahdollisesti käyttöön otettavien ruuhkamaksujen tulisi voida koskea myös maanteitä.

HE-luonnokseen sisältyy myös Liikennevirastoa koskevan lain muuttaminen. Tässä yhteydessä ympäristöministeriö esittää harkittavaksi, että lain 2 §:ssä lueteltuihin Liikenneviraston tehtäviin lisätäisiin väylänpidon ympäristöhaittojen rajoittaminen Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviä vastaavasti.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistuksen valmistelun. Tässä yhteydessä myös alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää tullaan uudistamaan. MRL:n mukaisten suunnitelmien ja liikennejärjestelmän ja väylien suunnittelun tiiviin yhteyden vuoksi ympäristöministeriössä käynnistynyt valmistelu tulee varsin todennäköisesti edellyttämään myös LVM:n hallinnonalan lainsäädännön tarkastelua.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Ympäristöneuvos

Petteri Katajisto

Jakelu: Liikenne- ja viestintäministeriö
Tiedoksi: YM Kirjaamo
Juho Korpi
RYMO: Säteri, Vatiilo, Koski, Stenvall
LYMO
YSO